

Ryhmätoiminnot osana sosiaalista kuntoutusta

Teemahaastattelu Uudenmaan Muistiluotsin vapaaehtoisimijoille

Pia Turkki

Opinnäytetyö
Marraskuu 2015
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
Kuntoutusohjauksen ja suunnittelun koulutusohjelma

Tekijä(t) Turkki, Pia	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä 16.11.2015
	Sivumäärä 43	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Ryhmätoiminnot osana sosiaalista kuntoutusta Teemahaastattelu Uudenmaan Muistiluotsin vapaaehtoistoimijoille		
Tutkinto-ohjelma Kuntoutusohjauksen ja –suunnittelun ko		
Työn ohjaaja(t) Pikkarainen, Aila		
Toimeksiantaja(t) Espoon ja Kauniaisten Muistiyhdistys ry		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää Uudenmaan Muistiluotsin vapaaehtoistojen kokemuksia sosiaalisen kuntoutuksen toteutumisesta muistisairaille suunnatuissa ryhmätoiminnoissa. Uudenmaan Muistiluotsi on osa Muistiliiton organisoimaa valtakunnallista Muistiluotsiverkostoa. Uudenmaan Muistiluotsin tärkeimpiä toimintamuotoja on muistisairaille suunnatut ryhmätoiminnot, joiden toteuttamisessa vapaaehtoistoimijoilla on suuri rooli. Vapaaehtoistoiminnan kehittäminen on yksi Uudenmaan Muistiluotsin lähivuosien tavoitteista.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena teemahaastattelua käyttäen. Haastatteluun valittiin viisi Uudenmaan Muistiluotsin vapaaehtoistojaa, jotka ovat mukana ryhmätoiminnoissa. Haastatteluiden tavoitteena oli selvittää seuraavia asioita: Kuinka ryhmäläiset huomioidaan ryhmätoiminnan suunnittelussa? Miten ryhmäläisten kiinnostuksen kohteet huomioidaan? Miten tuet ryhmäläisiä? Mitä vertaistuen muotoja ryhmätoiminnassa on?</p> <p>Haastatellut tunnistivat sosiaalisen kuntoutuksen piirteitä ryhmien toiminnassa. Haastattelussa kuvailtiin useita muotoja, miten vapaaehtoiset tukevat ryhmäläisiä ja kuinka vertaistuki näyttäytyy ryhmätoiminnassa. Ryhmäläiset ja heidän kiinnostuksen kohteensa huomioidaan hyvin ryhmien suunnittelussa. Käsitteenä sosiaalinen kuntoutus oli vapaaehtoistoimijoille vieras, vaikkakin haastatteluissa kerrottiin konkreettisia sosiaalisen kuntoutuksen muotoja. Uudenmaan Muistiluotsin merkitystä muistisairaana kuntoutuspolulla voisi selkiyttää ja näin tuoda esiin toiminnan tärkeyttä lakisääteisten kuntoutuspalveluiden täydentäjänä.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Sosiaalinen kuntoutus, muistisairaudet, järjestötoiminta, ryhmätoiminnot, vapaaehtoistoiminta, teemahaastattelu		
Muut tiedot		

Author(s) Turkki, Pia	Type of publication Bachelor's thesis	Date 16.11.2015 Language of publication: Finnish
	Number of pages 43	Permission for web publication: x
Title of publication Group working as a part of Social Rehabilitation A theme interview with the volunteers of Uudenmaan Muistiluotsi		
Degree programme Degree Programme of Rehabilitation Counselling		
Supervisor(s) Pikkarainen, Aila		
Assigned by The Memory Association of Espoo and Kauniainen		
Abstract <p>The aim of this study was to investigate the experiences of volunteers working in group activities aimed at the social rehabilitation of memory patients. Uudenmaan Muistiluotsi is a part of The Alzheimer Society of Finland, an organisation that is organizing the National Memory Plan. The most important functions of Muistiluotsi are memory group activities for memory patients. In these activities volunteers have a significant role. Developing the volunteer work is one of the main targets of Muistiluotsi's operations.</p> <p>The study was carried out as qualitative research with theme interviews. Five Muistiluotsi volunteers, who had been working with the memory groups, were selected for the theme interviews. The purpose of the interviews was to examine the following issues: How are the memory group members taken into account when planning the group activities? How are the group members' interests considered in the activities? How do you personally support the memory group members? What forms of peer support are there for the memory groups?</p> <p>The interviewees identified features of social rehabilitation in the memory group activities. During the interviews several examples were given on how the volunteers supported the group members and how peer support was a part of the group activities. The group members and their interests were well considered when planning the activities. The term social rehabilitation was previously unknown to the volunteers even though they used many of the social rehabilitation methods on their work. The significance of Muistiluotsi's organizational actions in memory rehabilitation could still be clarified. This would highlight voluntary work's importance as a supplement of legal rehabilitation programs.</p>		
Keywords/tags (subjects) Social rehabilitation, memory diseases, organizational activities, group working, volunteering, theme interview		
Miscellaneous		

Sisältö

1	Johdanto	4
2	Sosiaalinen kuntoutus	5
2.1	Muistisairaiden sosiaalinen kuntoutus.....	6
2.2	Muistisairaiden kuntoutus julkisella sektorilla.....	8
2.3	Kolmannen sektorin palvelut muistisairaille	9
2.4	Espoon ja Kauniaisten Muistiyhdistys ry	10
3	Tutkimuksen tarkoitus.....	14
4	Tutkimuksen toteutus.....	15
4.1	Tutkimukseen valmistautuminen.....	15
4.2	Aineiston keruu	17
4.3	Aineiston kuvaus	18
4.4	Aineiston analyysi.....	19
5	Tulokset	20
5.1	Ryhmäläisten huomioiminen toiminnan suunnittelussa	20
5.2	Ryhmäläisten kiinnostuksen kohteiden huomiointi.....	21
5.3	Ryhmäläisten tukeminen.....	21
5.4	Vertaistuki ryhmätoiminnoissa	22
5.5	Yhteenveto	23

6	Johtopäätökset.....	24
7	Luotettavuus ja eettisyys	28
8	Pohdinta.....	29
	Lähteet	32
	Liitteet	34
	Liite 1. Haastatteluanomus	34
	Liite 2. Saateteksti kyselyyn	35
	Liite 3. Opinnäytetyötä varten tehtävä kysely	36
	Liite 4. Haastattelulomake	38
	Liite 5. Suostumus opinnäytetyötä varten tehtävään haastatteluun	40

Kuviot

Kuva 1. Sosiaalisen kuntoutuksen piirteitä	6
Kuva 2. Muistisairaahan kuntoutusmalli (Muistiliitto 2014).....	9
Kuva 3. Keskeisimmät tutkimustulokset	24

Taulukot

Taulukko 1. Haastateltavien taustatiedot tiivistetysti	19
--	----

1 Johdanto

Suomessa yksi kuntoutuksen suurimpia haasteita on väestön ikääntyminen, jota tapahtuu monella eri tasolla. Työmarkkinoilla yli 50-vuotiaat muodostavat merkittävän osan. Väestön elinajan odote nousee jatkuvasti. 2030 naisten elinajan odote on 85 vuotta ja miesten 80 vuotta. Myös yli 65-vuotiaiden väestöosuus kasvaa vuoteen 2030 mennessä 26:een prosenttiin (Koskinen, Pitkälä & Saarenheimo 2008, 547.) Väestön ikääntyessä myös muistisairauteen sairastuvien määrä tulee kasvamaan. Tällä hetkellä noin 130 000 suomalaisella on muistisairausdiagnoosi (Suvisalmi 2, 2015b.)

Muistisairaudet on kansantauti, niin yleisiä eri asteiset muistioireet ovat. Vuosittain diagnosoidaan noin 13 000 uutta muistisairautapausta, mutta siitä huolimatta merkittävä osa jää myös diagnosoimatta. Vaikka muistisairaudet ovat yleisempiä iäkkäillä, myös työikäiset voivat sairastua muistisairauteen (Käypä hoito 2010.) Muistioireiden taustalla voi olla useitakin eri syitä (traumat, puutostilat, stressi...), mutta tässä opinnäytetyössä muistioireita käsitellään yleisimpien muistisairauksien ja niiden varhaisvaiheen näkökulmasta. Tähän rajaukseen on päädytty, sillä Uudenmaan Muistiluotsi (myöhemmin tässä työssä UML) järjestää toimintaa sairauden lievässä tai varhaisessa vaiheessa oleville. Yleisimpiä muistisairauksia ovat Alzheimerin tauti, vaskulaarinen dementia, Parkinsonin taudin dementia, Lewyn kappale-tauti ja frontotemporaali dementia. Kaikki edellä mainitut ovat eteneviä neurologisia sairauksia (Käypä hoito 2010.)

Idea tästä opinnäytetyöstä alkoi kehittyä viime keväänä, kun suoritin viimeistä kuntoutuksen ohjaajan opintoihini kuuluvaa työharjoittelua Espoon ja Kauniaisten Muistiyhdistys ry:lle, joka hallinnoi myös Uudenmaan Muistiluotsin toimintaa. UML:n toiminta on viime vuosina laajentunut ja vahvistunut nopeasti ja toiminnalla on paljon kysyntää, sillä muistisairaiden määrä kasvaa koko ajan ja kolmannen sektorin toimijoilla on merkittävä rooli heidän kuntoutuspolullaan. Muistisairaiden kuntoutus on ajankohtainen ja mielenkiintoinen aihe, johon minulla oli mahdollisuus perehtyä erityisesti sosiaalisen kuntoutuksen näkökulmasta, tehdessäni kuntoutuksen ohjaajan opintoihin kuuluvaa opinnäytetyötä.

Sosiaalinen kuntoutus on haastavasti määriteltävä, mutta muistisairaiden kohdalla tärkeäksi mainittu kuntoutuksen muoto. UML:n toiminnassa sosiaalinen kuntoutus näkyy kaiken kaikkiaan vahvasti ja vielä vahvimmin heidän järjestämissään monipuolisissa ryhmätoiminnoissa, joiden toteutumisessa puolestaan vapaaehtoisilla on tärkeä rooli.

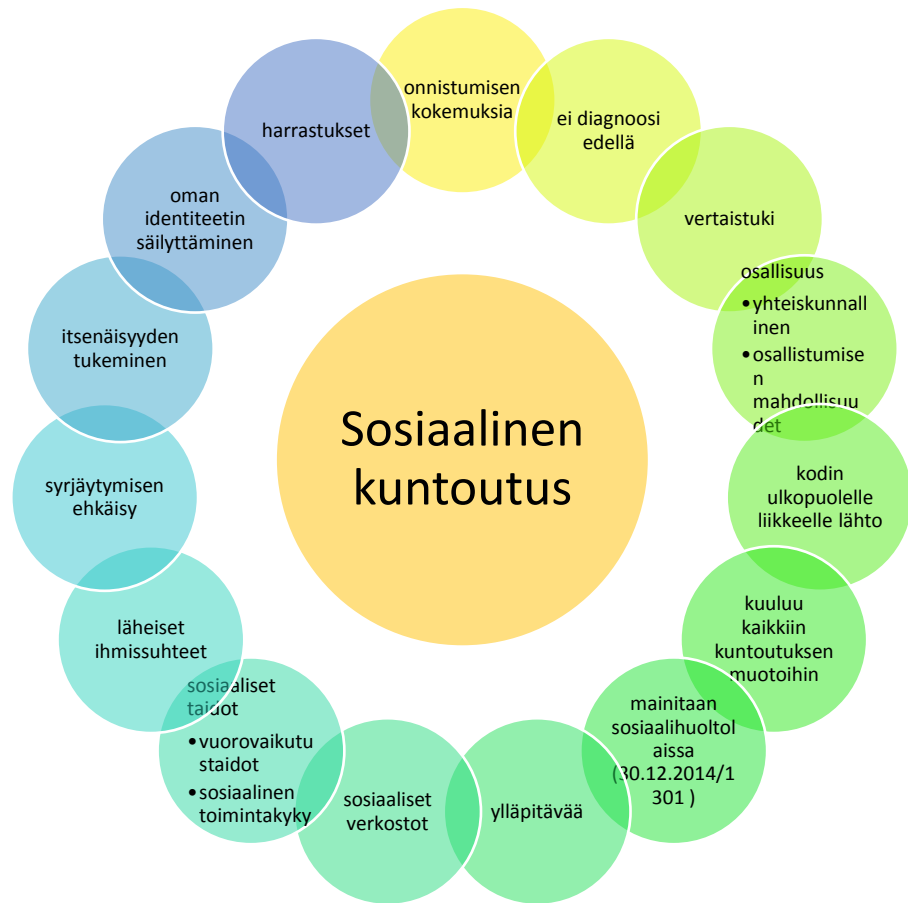
Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tarkastella muistisairauksia nimenomaan siitä näkökulmasta, että myös muistisairas voi kuntoutua ja hänellä on oikeus kuntoutukseen. Muistisairaiden kuntoutuksella on omat piirteensä, mutta kuntoutuksen tulisi aina olla yksilöllistä ja asiakaslähtöistä ja kokonaistilanteen huomioivaa. UML:n toiminnassa asiakaslähtöisyys onkin heidän tärkein toimintaperiaatteensa. He ovat olemassa muistisairaita varten.

2 Sosiaalinen kuntoutus

Sosiaalinen kuntoutus on toistaiseksi vaikeasti määriteltävä kuntoutuksen muoto, joka on erityisen tärkeä muistisairaiden kokonaisvaltaisessa kuntoutuksessa. Kuntoutuksesta puhuttaessa voidaan huomata sosiaalisen kuntoutuksen kulkevan ikään kuin koko kuntoutuskentän läpi, niin lääkinnällisen-, ammatillisen-, psyykkisen- kuin kasvatuksellisenkin kuntoutuksen lähestymistapojen yhteydessä (Mattila-Aalto 2012.) Jokaisessa edellä mainitussa kuntoutuksen muodossa tulee enemmän tai vähemmän esiin myös sosiaalinen kuntoutus, sillä kaikkeen kuntoutukselliseen toimintaan liittyy ihmisten välistä kanssakäymistä, jossa puolestaan nousee esiin sosiaalinen toimintakyky.

Sosiaali- ja terveysministeriön, Terveys- ja hyvinvoinninlaitoksen, Sosiaaliporttine nettisivuston ja Kuntoutus-lehden (4/12) sosiaalisen kuntoutuksen kuvausten pohjalta olen määritellyt sosiaalisen kuntoutuksen piirteitä, jotka on esitetty kuviossa 1.

Kuva 1. Sosiaalisen kuntoutuksen piirteitä

Vertaistukiryhmät ovat yksi sosiaalisen kuntoutuksen muoto. Ryhmien tavoitteena ei ole etsiä suoraan ratkaisua olemassa olevaan ongelmaan, tässä tapauksessa muistisairauden mukanaan tuomiin elämän muutoksiin, vaan jakaa ja purkaa tuntemuksia muiden samassa tilanteessa olevien kanssa ja näin pyrkiä sinuiksi tilanteen kanssa. Jokaiselle ryhmän jäsenelle annetaan mahdollisuus tulla kuulluksi. Ryhmiin pyritään luomaan luottamuksellinen ilmapiiri, jolloin muodostuu mahdollisuus käydä läpi myös vaikeita asioita, kuten riittämättömyyden ja häpeän tunteita (Muistiliitto, 2015.)

2.1 Muistisairaiden sosiaalinen kuntoutus

Muistisairaudet vaihtelevat oireiltaan ja etenemisnopeudeltaan. Kuitenkin kaikkien muistisairauksien hoidossa ja kuntoutuksessa on tietyt peruseriaatteet, joista tärkeimpänä tulisi muistaa asiakaslähtöisyys. Muistisairaana kuntoutuksessa ei ole kyse

kuntoutussirkuksen käynnistämisestä, vaan siitä, että sairastavan ja hänen läheisten-
sä arki olisi mahdollisimman sujuvaa. Hoidon ja kuntoutumisen tavoitteena on muis-
tisairauden etenemisen hidastaminen ja näin ympärivuorokautisen hoidon tarpeen
lykkääminen. Tämä tarkoittaa sitä, että kuntoutuksessa ei voida keskittyä vain muis-
tisairauden lääkinälliseen hoitoon, vaan pitää nähdä kokonaiskuva kuten sosiaalinen
verkosto, ympäristötekijät, voimavarat, talous, kokonainen ihmiselämä (Forder, Hal-
likainen, Mönkäre & Nukari 2014, 7-8.)

Jotta kuntoutumista voi tapahtua, tulee asiakkaalla olla kokemus siitä, että kuntout-
tavilla toimenpiteillä tuetaan ja edistetään hänen hyvinvointiaan, hänen omilla eh-
doillaan. Asiakas itse asettaa tavoitteet kuntoutumiselleen, yhdessä asiantuntijoiden
kanssa. Tavoitteiden tulee olla konkreettisia ja jollakin tavalla mitattavissa olevia,
jotta kuntoutumista voidaan seurata ja arvioida (Pitkälä, Routasalo & Savikko 2014,
9.)

Muistisairaiden kohdalla puhutaan usein sosiaalisesta toimintakyvystä ja siinä tapah-
tuvista muutoksista sairauden edetessä. Sosiaalisen toimintakyvyn voidaan ajatella
olevan arkipäiväisissä tilanteissa toimimisen taito, jonka avulla henkilö selviää arjen
toiminnoista ja tilanteista, jotka vaativat sosiaalisuutta ja vuorovaikutustaitoja (Lin-
nakangas, Mäkitalo, Suikkanen & Ylisassi 2008, 530.) Monet muistisairauksien oireet
vaikuttavat sosiaaliseen toimintakykyyn. Kun sairastunut itse huomaa ongelmia vuo-
rovaikutustilanteissa, se johtaa usein sairauden peittelyyn ja oireiden selittelyyn. Sai-
rautta hävetään, eikä siitä haluta puhua.

Sairauden alkuvaiheessa oireet hämmentävät läheisten lisäksi sairastunutta itseään:
miksei oma toiminta sujukaan kuin ennen tai miksi käyttäydyn erilailla kuin aiemmin.
Tämä voi aiheuttaa alakuloisuutta, masennusta ja jopa vihamielisyyttäkin. Pahimmil-
laan oireiden ilmaannuttua sairastunut alkaa vältellä sosiaalisia tilanteita tai esimer-
kiksi aiemmin niin rakkaat harrastukset saattavat jäädä (Nukari 2008, 104). Tämän
vuoksi myös sosiaalinen kuntoutus on tärkeä osa muistisairaana kuntoutusta. Ensim-
mäinen askel kohti kuntoutumista onkin diagnoosin asettaminen ja se, että oireille
on olemassa jokin selitys. Kun kuntoutussuunnitelmaa lähdetään laatimaan, on tär-
keää muistaa yksilöllisyys ja voimavaralähtöisyys (Mts, 104). Ihmisellä on oikeus jat-
kaa oman näköistään elämää diagnoosin asettamisen jälkeenkin.

2.2 Muistisairaiden kuntoutus julkisella sektorilla

Millaisia sosiaalisen kuntoutuksen palveluita muistisairaille sitten on tarjolla julkisella sektorilla, kun puhutaan kotona asuvista, vasta sairauden varhaisvaiheessa olevista henkilöistä? Lakisäätteisiä, kunnan järjestämiä palveluita on yleensä melko niukasti tarjolla. Vallitsevassa taloustilanteessa kunnat eivät varmasti tarjoa palveluita sen enempää, kuin mitä on ”pakko”. Sosiaalihuoltolaissa 30.12.2014/1301 (Finlex 2014) määritellään kunnan järjestämäksi seuraavia sosiaalisen kuntoutuksen palveluita:

17 §

Sosiaalinen kuntoutus

Sosiaalisella kuntoutuksella tarkoitetaan sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen keinoin annettavaa tehostettua tukea sosiaalisen toimintakyvyn vahvistamiseksi, syrjäytymisen torjumiseksi ja osallisuuden edistämiseksi. Sosiaaliseen kuntoutukseen kuuluu:

- 1) sosiaalisen toimintakyvyn ja kuntoutustarpeen selvittäminen;*
- 2) kuntoutusneuvonta ja -ohjaus sekä tarvittaessa kuntoutuspalvelujen yhteensovittaminen;*
- 3) valmennus arkipäivän toiminnoista suoriutumiseen ja elämänhallintaan;*
- 4) ryhmätoiminta ja tuki sosiaalisiin vuorovaikutussuhteisiin;*
- 5) muut tarvittavat sosiaalista kuntoutumista edistävät toimenpiteet.*

Viime keväänä suoritin kuntoutuksen ohjaajan opintoihini liittyvää viimeistä ohjattua harjoittelua opinnäytetyöni toimeksiantajalle, Espoon ja Kauniaisten Muistiyhdistys ry:lle. Kävin tapaamassa muutamia heidän yhteistyötahojaan, myös kunnallisen puolen toimijoita, ja keskustelin heidän kanssaan siitä, miten esimerkiksi pääkaupunkiseudulla järjestetään sosiaalista kuntoutusta kuntien toimesta. Kuntoutusohjausta on kyllä tarjolla, mutta asiakkaiden määrä ohjaajaa kohti on todella suuri. Ryhmätoimintaa puolestaan löytyy harvakseltaan järjestettävissä päivätoimintaryhmissä. Kunnan järjestämien sosiaalisen kuntoutuksen palveluiden tarjonta on niukkaa, tai sitä ei ole lainkaan muistisairauden varhaisvaiheessa oleville.

2.3 Kolmannen sektorin palvelut muistisairaille

Muistiyhdistysten toiminta muodostaa merkittävän osan muistisairaiden palveluista, varsinkin sairauden varhaisvaiheessa. Ja koska jokaisessa Suomen kunnassa tai kaupungissa ei ole omaa muistiyhdistystä, on rakennettu Muistiluotsi-verkosto, jolla pyritään viemään palveluita myös kuntiin, joilla ei ole omaa yhdistystä. Tällä pyritään turvaamaan muistisairaiden palvelut myös katvealueilla. Muistiliitto on laatinut kuntoutusoppaan muistisairautta sairastaville ja oppaasta löytyy hyvin havainnollistava kuva muistisairaahan kuntoutusprosessin etenemisestä (Kuva 2.) Kuviota voi käyttää myös havainnollistamaan muistiyhdistysten paikkaa palveluketjussa.

Kuva 2. Muistisairaahan kuntoutusmalli (Muistiliitto 2014)

Yhdistysten tuottamilla palveluilla on todella selkeä paikka muistisairaahan kuntoutuspolulla, sillä yhdistysten järjestämä toiminta on suunnattu lähinnä sairauden varhaisvaiheessa oleville. Yhdistysten järjestämä toiminta on mitä suurimmassa määrin sosiaalista kuntoutusta, sillä muistisairaille järjestettävä toiminta on pääasiassa ryhmämuotoista. Ryhmien toimintatavat voivat vaihdella, mutta ryhmätoiminnan ajatuksena on vertaistuen tarjoaminen. Juuri sairauden alkuvaiheessa, hämmennyksen ja

ihmetyksen keskellä, yhdistykset tarjoavat mahdollisuuden tavata muita samassa tilanteessa olevia. Ryhmissä on mahdollisuus jakaa kokemuksia, kertoa omaa tarinaansa tai vain kuunnella muita. Tärkeintä on, että vertaisryhmä on paikka, jossa jokainen voi olla oma itsensä. Muistisairaankuntouttava hoito-tekniikka todetaankin, että vertaistuki on parhaimmillaan korvaamaton kuulluksi tulemisen ja puhumisen mahdollisuuden, uusien ihmissuhteiden ja voimaantumisen lähde (Lotvonen, Nukari & Rosenvall 2014, 206.)

2.4 Espoon ja Kauniaisten Muistiyhdistys ry

Espoon ja Kauniaisten Muistiyhdistys ry on nimensä mukaan Espoon ja Kauniaisten alueella toimiva muistiyhdistys. Yhdistyksen toimintaa tukevana maanlaajuisena kattojärjestönä toimii Muistiliitto. Liitosta tulee myös toimintaa ohjaavat linjaukset sekä esimerkiksi erilaiset teemat, esimerkiksi viime vuosi on ollut kulttuuri-teemainen. Yhdistys työllistää yhteensä seitsemän työntekijää: toiminnasta vastaavan ja kuusi muistiohjaajaa. Yhdistystä hallinnoi ammattilaishallitus eli kaikki hallituksen jäsenet työskentelevät tai ovat työskennelleet sosiaali- ja terveydenhuoltoalalla. Hallitus koostuu puheenjohtajasta, varapuheenjohtajasta, sihteeristä sekä viidestä hallituksen jäsenestä. Yhdistys on potilasjärjestö, jonka pääkohderyhmänä ovat muistisairaat ja heidän läheisensä. Yhdistyksen järjestämää toimintaa ovat mm. ensitietoillat ja erilaiset virkistystapahtumat. Toimintaan tuo monipuolisuutta Uudenmaan Muistiluotsi (Suvisalmi 2015a.)

Muistiluotsi-toiminnan perusta

Uudenmaan Muistiluotsi on osa Muistiliiton organisoimaa valtakunnallista Muistiluotsiverkostoa. 2012 yhdistyivät kaksi Uudellamaalla toimintaa luotsia, Länsi-Uudenmaan ja Pääkaupunkiseudun Muistiluotsit ja yhdistymisen tuloksena syntyi Uudenmaan Muistiluotsi. Muistiluotseja toimii Suomessa yhteensä 17. Uudenmaan Muistiluotsin toimintaa hallinnoi Espoon ja Kauniaisten Muistiyhdistys ry, eli em. yhdistyksen hallitus hallinnoi myös alueellista Muistiluotsia. UML:n toiminta-alueena on Espoo, Kauniainen, Vantaa ja Raasepori. Lisäksi toimintaa on viety kuntiin, joissa ei toimi omaa muistiyhdistystä, kuten Inkooseen, Siuntioon, Hankoon ja

Kirkkonummelle. UML:lla on yhteistyösopimus seuraavien yhdistysten kanssa: Vantaan Muistiyhdistys ry, Äldreomsorgen i Ekenäs rf, Karjaan ja Pohjan Ikäihmisten tuki ry. Sopimukset tarkastetaan kerran vuodessa. UML:lla on kaksi toimistoa, joista toinen sijaitsee Espoon Tapiolassa ja toinen Raaseporissa (Suvisalmi 2015b.)

UML:n toiminta on Raha-automaattiyhdistyksen (RAY) rahoittamaa toimintaa. Rahoitusmuotona on ns. Ak-rahoitus, mikä tarkoittaa kohdennettua toiminta-avustusta, mikä taas edelleen tarkoittaa, että tuki on kohdennettu johonkin tiettyyn toiminnan osaan. Tässä tapauksessa Espoon ja Kauniaisten Muistiyhdistys ry hakee RAY:ltä tukea UML:n toimintaa varten. Hakemus perustellaan UML:n toiminnan ja sen kehittämisen kautta (Suvisalmi 2015b; Toiminta-avustus, RAY 2015.)

UML on kolmannen sektorin toimintaa, jolla on erittäin selkeä paikka muistisairaankuntoutuspolulla. Asiakkaat ovat pääasiassa sairauden varhaisvaiheessa ja tämä on ryhmä, jolle kaupungilla ei juurikaan ole tarjota palveluita. Vertaistoiminta koetaan kuitenkin todella tärkeäksi niin omaisten, kuin sairastavienkin keskuudessa ja juuri tätä toimintaa UML järjestää. Muuten muistisairaiden palveluketjussa olisi ammottava aukko (Suvisalmi 2015a.)

Koska kyseessä on järjestötoiminta, ohjaa heidän toimintaansa pääasiassa Yhdistyslaki. Välillisesti toimintaan vaikuttaa myös Raha-automaattiyhdistyksen toimintaa ohjaavat lait kuten Arpajaislaki ja Tuloverolaki. Olennaisin asia, mikä toiminnassa pitää muistaa on se, että järjestö ei saa tuottaa kunnan/kaupungin järjestämäksi määritellyjä lakisääteisiä palveluita (Suvisalmi 2015a.)

Henkilöstö

UML:ssa toimii yhteensä seitsemän työntekijää: Tapiolan toimistolla toiminnasta vastaava ja neljä muistiohjaajaa ja Karjaan toimistolla kaksi muistiohjaajaa. Toiminnasta vastaava on heidän kaikkien lähiesimies. Henkilöstön koulutus on vaihtelevaa, mm. sairaanhoitaja, terveydenhoitaja, sosionomi ja kaksi geronomia. Lisäksi henkilöstöllä on paljon erilaisia lisäkoulutuksia mm. erilaiset muistikoulutukset, viestintä, kuntohoitaja ja seksuaalineuvoja. Kaikilla työntekijöillä

on pitkä kokemus muistisairaiden parissa toimimisesta. UML järjestää toimintaa sekä suomen että ruotsin kielellä (Suvisalmi 2015c.)

Toiminnastavastaava edustaa tiimiä mm. hallituksen kokouksissa ja on vahvasti mukana yhteistyöverkoston toiminnassa. Hän huolehtii toiminnan tasalaatuisuudesta, alueellisen tasa-arvon toteutumisesta ja tavoitteiden toteutumisesta. Toiminnasta vastaava tuottaa ja toimittaa RAY:lle tarvittavat tiedot toiminnasta (mm. toimintasuunnitelma ja –kertomus). Vastaava seuraa ja valvoo Muistiluotsin toimintaa ja kokonaisbudjettia, jonka hän rakentaa yhdessä hallituksen kanssa. Tällä hetkellä toiminnasta vastaava on tiiviisti yhteydessä Keski-Uudenmaan Muistiyhdistys ry:n kanssa, sillä Muistiluotsi toimintaa olisi tavoitteena levittää myös heidän toiminta-alueelleen. 1-2 kertaa vuodessa vastaava ja työntekijät käyvät kehityskeskusteluja, joissa mietitään myös mahdollisia koulutuksia, kullekin työntekijälle henkilökohtaisesti (Suvisalmi 2015c, 4-5.)

Muistiohjaajat suunnittelevat ja toteuttavat ryhmätoimintaa. Tämän lisäksi kullakin heistä on oma vastuualueensa, kuten vapaaehtoisten koordinointi, ruotsin kielinen toiminta, ryhmätoiminnan koordinointi ja erilaiset matalan kynnyksen yleisötapahtumien suunnittelu ja koordinointi. Kukin ohjaaja suunnittelee itse ja seuraa oman toiminta-alueensa budjettia. He myös hoitavat toiminnan markkinoinnin ja tilastoinnit. Muistiohjaajat ovat tiiviissä yhteistyössä UML:n yhteistyötahojen kanssa. Kukin ohjaaja antaa myös muistiohjausta ja –neuvontaa, niin muistisairaille ja läheisille, kuin vaikkapa ammattihenkilöillekin. (Suvisalmi 2015c 5.)

Uudenmaan Muistiluotsin toiminta

UML:n toiminta perustuu Muistiluotsi-verkoston mukaiseen laatulupaukseen. Toiminnan päätavoitteena on muistisairaana ja hänen läheisensä tukeminen ja hyvinvoinnin edistäminen tarjoamalla ohjausta, tukea ja neuvontaa. Myös muistisairaiden ja heidän läheistensä oikeuksien puolustaminen ja heidän äänensä tuominen päättäjien tietoon eli vaikuttamistoiminta, on yksi hyvin tärkeä osa luotsin toimintaa. Kaiken kaikkiaan UML toiminta koostuu seuraavista osista: asiakastyö, vapaaehtoistoiminta, vaikuttamistyö, verkostoyhteistyö ja tiedon levitys (Suvisalmi

2015c, 6.) Pääasiassa toiminta on erilaisten vertaisryhmien järjestämistä sekä sairastaville että omaisille, avointen tapahtumien järjestäminen, joissa annetaan tietoa muistinhoollosta, muistista ja muistisairauksista ja vapaaehtoisten rekrytointi ja kouluttaminen.

Uudenmaan Muistiluotsin ryhmätoiminnot ovat kasvaneet viime vuosina hyvin nopeasti. Uusia ryhmiä on perustettu tiuhaan tahtiin ympäri toiminta-alueetta, vuonna 2014 perustettiin 18 uutta ryhmää. Tällä hetkellä toimivia ryhmiä on siis yhteensä lähes 50 ja tällä tasolla määrä pyritään pitämään. (Suvisalmi 2015b, 7-8) Silti vieläkin kaikki halukkaat eivät mahdu mukaan. Vertaistukiryhmiä on sekä sairastaville, että omaisille. Lisäksi UML järjestää myös toiminnallisia ryhmiä: liikunta-, laulu- ja taideryhmiä. Keväällä 2015 alkoi myös ensimmäinen IE-menetelmää hyödyntävä ryhmä, johon kaksi muistiohjaajaa sai koulutuksen. Vapaaehtoisvoimin vedettäviä ryhmiä ovat kaikille muistiasioista kiinnostuneille avoimet muistitreeniryhmät. Kaikkien ryhmien tavoitteena on luoda muistisairaille ja heidän läheisilleen mielekästä toimintaa ja mahdollisuus tavata muita samassa elämäntilanteessa olevia.

Uudenmaan Muistiluotsin vapaaehtoistoiminta

Uudenmaan Muistiluotsi rekrytoi vapaaehtoisia kaksi kertaa vuodessa järjestettävillä koulutuspäivillä. Kaikki toimintaan mukaan haluavat käyvät vapaaehtoisuuskoulutuksen, jossa heidät perehdytetään UML:n toimintaan ja vapaaehtoistyön periaatteisiin. Jokainen vapaaehtoinen osallistuu toimintaan itse haluamallaan tavalla, sillä toiminta on hyvin monipuolista, voi olla mukana vain satunnaisesti esimerkiksi avustamassa tapahtumien järjestämisessä, apuna vertaistukiryhmissä tai halutessaan ohjata itse omaa ryhmää (avoimet muistitreeniryhmät). Vapaaehtoisia sitoo vaitiolovelvollisuus koskien asiakkaiden asioita. Muistiohjaajat pitävät vapaaehtoisiin tiiviisti yhteyttä ja heidät pidetään ajantasalla UML:n toiminnasta ja tapahtumista sekä mahdollisista lisäkoulutuksista. UML kouluttaa vapaaehtoisia muistisairaankohtaamiseen ja antaa materiaalitukea ryhmien suunnitteluun. Vapaaehtoisille on koottu myös oma materiaalikansio, jossa on perustietoa muistisairauksista ja laaja materiaalipankki. Yhdessä muistiohjaajien kanssa vapaaehtoiset, jotka ovat mukana ryhmätoiminnassa,

suunnittelevat ryhmien sisältöä, asiakkaiden toiveiden mukaan. Ryhmäläisiltä kerätään lomakepalautteet kausittain, keväisin ja syksyisin. Myös vapaaehtoisilta kerätään lomakkeilla palautetta UML:n toiminnasta (Suvisalmi 2015c.)

Vapaaehtoistoiminta (kuten koko UML:n toiminta) on kehittynyt viime vuosien aikana hurjasti. Vapaaehtoistoiminnan edelleen kehittäminen onkin yksi UML:n toimintasuunnitelmaan kirjatusta tavoitteista vuosille 2015-2018. Tällä hetkellä toiminnassa on mukana 30 aktiivista vapaaehtoistojaa. Ilman vapaaehtoisten panosta esimerkiksi ryhmätoimintoja ei pystyttäisi järjestämään nykyisellä laajuudella.

3 Tutkimuksen tarkoitus

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, mitä sosiaalinen kuntoutus on Uudenmaan Muistiluotsin ryhmätoiminnoissa vapaaehtoistojien kuvaamana.

Sosiaalinen kuntoutus on yksi Uudenmaan Muistiluotsin tärkeimmistä tehtävistä ja tämä näyttäytyy erityisesti aktiivisen ryhmätoiminnan kautta. Ryhmätoiminnoissa puolestaan yhdistyksen vapaaehtoisilla on merkittävä rooli. Ilman aktiivisia vapaaehtoisia, ryhmätoimintoja olisi mahdotonta toteuttaa nykyisellä laajuudella.

Yhdistämällä nämä kaksi merkittävää tekijää muodostui opinnäytetyöni aihe. Tavoitteena oli haastatella UML:n vapaaehtoisia, jotka ovat aktiivisesti mukana UML:n ryhmätoiminnoissa. Teemahaastattelun avulla pyrin selvittämään vapaaehtoisten kokemuksia sosiaalisen kuntoutuksen toteutumisesta ryhmätoiminnoissa.

Sosiaalisen kuntoutuksen osa-alueista tavoitteena oli selvittää erityisesti itsenäisyyden ja osallisuuden vahvistamista, omannäköisen elämän jatkumisen tukemista, sosiaalisen toimintakyvyn tukimuotoja sekä vertaistuen näyttäytymistä muistisairaiden ryhmissä.

Tutkimuskysymyksiksi muodostuivat seuraavat:

1. Miten ryhmäläiset huomioidaan toiminnan suunnittelussa?
2. Kuinka huomioit ryhmäläisten kiinnostuksen kohteet ryhmätoiminnassa?

3. Kuvaile, kuinka tuet ryhmäläisiä?

4. Miten vertaistuki näyttäytyy ryhmissä, mitä ryhmäläiset saavat toisiltaan?

4 Tutkimuksen toteutus

Tässä luvussa kuvataan tutkimuksen toteutusta ja vaiheita, sekä perusteluita valituille toimintatavoille.

4.1 Tutkimukseen valmistautuminen

Keskustelu mahdollisesta opinnäytetyön tekemisestä alkoi, kun suoritin viimeistä kuntoutuksen ohjaajan opintoihini kuuluvaa ohjattua harjoittelua keväällä 2015 Espoon ja Kauniaisten Muistiyhdistys ry:lle. Yhdessä toimeksiantajan ja ohjaavan opettajan kanssa pohdimme mahdollista aihetta. Lähtökohtina olivat UML:n toimintasuunnitelmaan kirjattu vapaaehtoistoiminnan kehittäminen (Suvisalmi 2015c), sosiaalisen kuntoutuksen esiin nostaminen sekä oma haluni tehdä laadullinen tutkimus. Näistä lähtökohdista päädyttiin aiheeseen, jonka tavoitteena oli kuulla vapaaehtoisten kokemuksia sosiaalisen kuntoutuksen toteutumisesta UML:n ryhmätoiminnoissa. Tutkimus piti saada nopeasti etenemään, mikä on johtanut siihen, että aihe on pikku hiljaa tarkentunut opinnäytetyön edetessä. Kiire johtui käytännön järjestelyistä, sillä asuin harjoittelun vuoksi kevään pääkaupunkiseudulla. Tämä oli iso etu, sillä haastatteluiden sopiminen oli huomattavasti helpompaa, kun vielä itsekin vaikutin alueella, kuin niin, että olisin joutunut Keski-Suomesta kesätöiden ohessa kulkemaan pääkaupunkiseudulle tekemään haastatteluita. Myös vapaaehtoiset olivat keväällä vielä helpommin tavoitettavissa, kuin kesälomien aikaan.

Toimeksiantajan kanssa laadittiin sopimus opinnäytetyön tekemisestä ja lisäksi hain Espoon ja Kauniaisten Muistiyhdistys ry:n hallitukselta lupaa haastatella heidän vapaaehtoistoimijoitaan (Liite 1. Anomus). Lisäksi vapaaehtoistoimijoilta kysyttiin halukkuus osallistua opinnäytetyöhön sekä erikseen allekirjoitettava lupa haastatteluun ja aineiston käyttöön tässä opinnäytetyössä.

Ennen varsinaiseen tutkimusvaiheeseen pääsemistä, haastateltavien vapaaehtoisten joukkoa piti rajata tarkoituksenmukaiseksi, mikä on yksi laadullisen tutkimuksen piirteitä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 161.) Tutkittavien joukko rajattiin heihin, jotka ovat olleet toiminnassa mukana yli vuoden ja jotka ovat aktiivisesti mukana ryhmien toiminnassa. Tällaiseen rajaukseen päädyimme yhdessä toimeksiantajan kanssa. Pidempään toiminnassa mukana olleilla on luonnollisesti enemmän kokemusta UML:n ryhmätoiminnoista ja näin ollen heidän haastattelemisensa tuntui loogiselta ratkaisulta. Haastatteluun halukkaiden ja kuvaukseen sopivien vapaaehtoisten etsimistä varten, kaikille vapaaehtoisille lähetettiin sähköpostitse linkki Surveypal-ohjelmalla luotuun kyselyyn. Muutamit, joilla ei ole käytössä sähköpostia, saivat kyselyn palautuskuorineen postitse. Sähköpostissa oli mukana saateteksti, jossa kerrottiin perustietoja opinnäytetyöstä ja millaisesta haastattelusta on kyse ja kuka opinnäytetyön tekee (Liite 2. Saateteksti kyselyyn). Myös kyselylomake on liitteenä tässä opinnäytetyössä (Liite 3. Opinnäytetyötä varten tehtävä kysely). Kyselyyn vastasi 24 vapaaehtoista. Postitse lähtettyihin kyselyihin vastasivat kaikki.

Vastanneiden joukosta etsin kahdelta suurimmalta toiminta-alueelta (Espoo ja Vantaa) kuvaukseen sopivia vapaaehtoisia, jotka olisivat halukkaita osallistumaan haastatteluun. Heidän joukostaan valitsin lopulta viisi haastateltavaa, yhdessä toimeksiantajan kanssa määriteltyjen kriteerien perusteella. Haastateltavien määräästä keskustelimme yhdessä ohjaavan opettajan sekä toimeksiantajan kanssa. Tavoitteena oli saada tarpeeksi monta haastateltavaa, jotta haastatteluista voitaisiin tehdä jonkinlaisia johtopäätöksiä (Hirsjärvi & Hurme 2009, 58-60.) Kuhunkin haastateltavaan olin yhteydessä sähköpostilla tai puhelimitse, sopiessani tapaamisia.

Ennen tapaamista lähetin kaikille haastateltaville etukäteen sähköpostitse haastattelun rungon. Haastattelurungossa näkyi mitä taustatietoja kerään ja mitä teemoja sosiaalisesta kuntoutuksesta haastattelussa käsitellään. Tähän ratkaisuun päädyin siksi, että sosiaalisen kuntoutuksen käsite on todella laaja ja hieman hankala hahmottaa ja haastateltavat ovat vapaaehtoisia toimijoita, joilla lähtökohtaisesti ei voi olettaa olevan sosiaali- ja terveydenhuoltoalan ammattisanastoa ja käsitteistöä hallussa. Samainen haastattelun runko (Liite 4. Haastattelulomake) käytiin myös läpi vielä ennen haastattelua, jotta haastateltavilla oli mahdollisuus kysyä jotakin

epäselvää käsitettä tai jotakin muuta haastattelusta. Kellään ei ollut mitään kysyttävää.

Ennen haastatteluja laadin jokaiselle haastateltavalle allekirjoitettavaksi haastatteluluvan. (Liite 5. Suostumus opinnäytetyötä varten tehtävään haastatteluun). Lomakkeella kerrotaan, että opinnäytetyössä ei esiinny mitään tunnistetietoja, eikä näin ollen haastateltavien henkilöllisyys tule esiin. Lisäksi lomakkeella kerrotaan, että haastattelut nauhoitetaan ja miten ja kuka käsittelee ja säilyttää aineistoa sekä milloin aineisto tuhoetaan. Allekirjoittamalla haastatteluluvan, haastateltavat antoivat luvan haastatteluaineiston käyttämiseen tässä opinnäytetyössä.

4.2 Aineiston keruu

Aineiston keruumenetelmänä toimi puolistrukturoitu teemahaastattelu. Suunnittelin haastatteluja varten lomakepohjan, joka toimi runkona jokaisessa haastattelussa. Teemahaastatteluun päädyin, koska haastattelu oli kaikista luontevin tapa kerätä tietoa vapaaehtoisten kokemuksista. He saisivat itse, omin sanoin kertoa ja kuvailla kokemuksiaan. Koin kuitenkin, että olisi hyvä, jos haastatteluilla olisi yksi, yhtenäinen runko, jonka mukaan edetään. Tämä helpotti asiassa pysymistä ja samalla pystyin itse seuraamaan, että haastatteluissa käytiin läpi aihealueita, joista halusin saada tietoa, eli jokaiseen tutkimuskysymykseen tuli näin varmasti vastaus. Tarkoitus ei ollut edetä orjallisesti haastattelurungon mukaan, tärkeintä oli, että kaikki aihealueet tulivat esiin jokaisessa haastattelussa (Hirsjärvi & Hurme 2009, 48.) Kaikki haastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin.

Teemahaastattelu

Toiveeni tehdä laadullinen tutkimus sopi tutkimusaiheeseen oikein hyvin. Laadullisella eli kvalitatiivisella tutkimuksella pyritään kuvaamaan todellista elämää ja tutkimuksen kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Laadulliseen tutkimuksen piirteisiin kuuluu usein myös induktiivinen eli aineistolähtöinen analyysimenetelmä. Tämä tarkoittaa, ettei tutkimus lähtökohtaisesti ole sidottu tiettyyn teoriaan, vaan aineistosta poimitaan esiin nousevia asioita. Myös tutkimussuunnitelma voi

muotoutua tutkimuksen edetessä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 161-164.) Aikataulullisista syistä johtuen tällainen tutkimusasetelma oli juuri sopiva.

Teemahaastattelu valikoitui tutkimusmenetelmäksi, sillä tässä tutkimusmuodossa olennaisinta ei ole tiettyjen spesifien kysymysten esittäminen, vaan tärkeintä on edetä tiettyjen teemojen mukaan ja näin saada haastateltavien ääni ja heidän kokemuksensa aiheesta esiin (Hirsjärvi & Hurme 2009, 48.) Juuri tämä oli tavoitteena, kun opinnäytetyön aihe tarkentui. Tavoitteena oli saada vapaaehtoisten kokemuksista tietoa, jotta toimintaa voidaan kehittää heidän näkökulmastaan.

Valittuihin teemoihin päädyin sosiaalisen kuntoutuksen määrittelyn kautta. Etsin sosiaalisen kuntoutuksen määritelmää ja kun olin jäsentänyt käsitteen itselleni, pohdin yhdessä toimeksiantajan kanssa olennaisimpia sosiaalisen kuntoutuksen osia, joiden esiintymistä ryhmätoiminnoissa haluttiin selvittää. Teemojen pohjalta laadin neljä tutkimuskysymystä, joihin pyrin haastatteluissa saamaan vastauksia.

4.3 Aineiston kuvaus

Kaikki haastatellut toimivat vapaaehtoisina UML:n ryhmätoiminnoissa, ryhmissä joissa on muistisairaita. Heidän roolinsa vaihtelivat omien ryhmien vetämisestä avustavaan ryhmätoimintaan. Haastattelussa kysyttiin myös taustatietoja, joita ei ole edelle taulukoitu. Taulukoinnista on jätetty pois esimerkiksi alueet, joilla haastateltavat toimivat vapaaehtoisina, sillä tällä tiedolla ei ollut merkitystä tässä tutkimuksessa. Alueellisia eroja ei näin pienen otannan perusteella olisi voinut selvittää, eikä tieto ollut olennaista tutkimuskysymysten valossa.

Taulukossa 1. on kuvattu haastateltavilta kerätyt olennaisimmat taustatiedot sekä haastatteluiden kestot.

Taulukko 1. Haastateltavien taustatiedot tiivistetysti

	Haastattelu 1	Haastattelu 2	Haastattelu 3	Haastattelu 4	Haastattelu 5
Haastattelun kesto (minuutteja)	40.16	21.24	27.02	27.36	33.11
Ikä (vuosia)	64	67	68	65	52
Sukupuoli	nainen	mies	nainen	nainen	nainen
Status	eläkeläinen	eläkeläinen	eläkeläinen	eläkeläinen	opiskelija
Ammatti	lennon-neuvoja	hankintapäällikkö	ammattijärjestön pääluottamusmies	osastonhoitaja	työkemus pääasiassa kaupalliselta alalta
Koulutus (viimeisin)	lukio, työnohessa kouluttanut	tekninen opisto, johtamisen erityisammattitutkinto	lastenhoitaja	erikoissairaanhoidajan, osastonhoitaja koulutus	opiskelee tällä hetkellä sote-alaa
Oletko aiemmin ollut mukana muussa vapaaehtoistoiminnassa?	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä
Kauanko olet ollut mukana UML:n toiminnassa? (vuosia)	2	2	3	1,5	3
Onko sinulla aiempaa kokemusta muistisairaiden parissa toimimisesta?	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä

4.4 Aineiston analyysi

Haastatteluiden nauhoitusten jälkeen litteroin kaikki haastattelut siten, että poimin haastateltavien taustatiedot ja kirjasin ne vapaamuotoisesti taulukkoon. Litteroitavaa aineistoa oli yhteensä 148,89 min ja siitä litteroitua tekstiä oli 34 sivua.

Varsinaisen sosiaalisen kuntoutuksen teemahaastatteluosion litteroin sanasta saan, mutta en huomionut puhejakson kestoja, taukoja puheessa, äänenpainoja tai muitakaan yksityiskohtia. Tämä siksi, että tässä tutkimuksessa haastattelun asiasisältö oli olennaista, ei niinkään kerrontatapa. Jätin puheesta litteroimatta myös puhejaksot, jotka eivät enään liittyneet aiheeseen mitenkään (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Litteroinneista muodostin taulukon, johon poimin haastattelu kerrallaan puheessa esiin nousseita teemoja, jotka jaottelin tutkimuskysymysten mukaan. Taulukoinnissa en käyttänyt enään suoraan haastatteluissa esiintyneitä sanamuotoja, vaan taulukoin aiheet asiasisällön mukaan.

5 Tulokset

Tutkimuksen tulokset on saatu UML:n vapaaehtoisille tehdystä teemahaastattelusta, jolla selvitin vapaaehtoistoimijoiden kokemuksia sosiaalisen kuntoutuksen muotojen esiintymisestä UML:n ryhmätoiminnoissa. Tässä kohdassa haastateltavista puhuttaessa tarkoitan UML:n vapaaehtoistoimijoita.

5.1 Ryhmäläisten huomioiminen toiminnan suunnittelussa

Ensimmäisen tutkimuskysymyksen tavoitteena oli selvittää tapoja, joilla ryhmäläiset huomioidaan ryhmätoimintaa suunniteltaessa.

Kaikki haastateltavat toivat esiin ryhmäläisiltä kausittain kerättävät palautteet sekä sen, että palautteita käytetään ryhmätoiminnan suunnittelun pohjana ja että vapaaehtoiset saavat muistiohjaajalta koosteen haastatteluvastauksista. Ryhmäkertojen aikana esiin nousevia ideoita, ajatuksia ja toiveita kuunnellaan myös ja pyritään toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan. Erään haastateltavan mielestä avoimessa muistitreeniryhmässä tuodaan enemmän ideoita esiin, kuin muistisairaiden vertaisryhmässä. Kaikki haastateltavat kertoivat ryhmäläisten olevan tyytyväisiä järjestettyyn toimintaan. Retket koetaan mieluisina ja niitä toivotaan lisää. Haastateltavat kertoivat, että tehtäviä pyritään valitsemaan monipuolisesti jokaiselle ryhmän koontumiskerralle, jotta jokaisella ryhmäläisellä on mahdollisuus päästä osallistumaan ja saada onnistumisen kokemuksia.

Kolme viidestä vastaajasta mainitsi, etteivät ryhmäläiset juurikaan tuo uusia ideoita toimintaan. Yksi vastaajista kertoi myös, että avoimissa muistitreeneissä haasteena on ryhmäläisten vaihteleva toimintakyky, jolloin varhaisemmassa vaiheessa olevat saattavat ns. ”jyrätä” heidät, joilla sairaus on jo edennyt.

5.2 Ryhmäläisten kiinnostuksen kohteiden huomiointi

Toisella tutkimuskysymyksellä pyrin selvittämään, miten ryhmäläisten erilaiset kiinnostuksen kohteet huomioidaan ryhmien toiminnassa.

Kaikki haastateltavat kokivat tuntevansa ryhmäläiset hyvin. Haastatelluista kaksi oli sitä mieltä, että ryhmäläiset on hyvä tuntee, sillä se auttaa ryhmän suunnittelussa ja ryhmäläisiin suhtautumisessa. Ryhmien toiminta pyritään rakentamaan niin, että tehtävät ovat monipuolisia ja vaikeusasteeltaan vaihtelevia sekä koottu erilaisilta aihealueilta. Yksi haastatelluista mainitsi myös, että on hyvä lähteä rohkeasti kokeilemaan erilaisia tehtäviä, esimerkiksi ”Huojuva torni”-rakennuspelin pelaamista, vaikka ryhmäläisillä hieman olisikin käsien vapinaa.

Kaikkien haastateltavien mielestä tavoitteena on, että jokaiselle ryhmäläiselle löytyisi mielekästä puuhaa, omien mielenkiinnon kohteiden mukaan. Kolme haastatelluista kertoi, että ryhmäläisten taitoja pyritään myös hyödyntämään. Ryhmästä saattaa nousta esimerkiksi keskustelunaiheita, joihin ryhmä lähtee mukaan. Haastatteluissa nousi esiin tärkeänä se, että ohjaajat toimivat tilanteen mukaan. Tärkeänä ei pidetty suunnitellun ohjelman kirjaimellista noudattamista, vaan tilanteisiin sopeutumista.

5.3 Ryhmäläisten tukeminen

Kolmannen tutkimuskysymyksen tarkoituksena oli kartoittaa, kuinka haastateltavat tukevat ryhmäläisiä. Haastatteluissa nousikin esiin useita erilaisia tuen muotoja, joita vapaaehtoiset käyttävät. Kaikki haastatellut kertoivat, että ryhmien toiminnassa ja tehtävissä pyritään huomioimaan ryhmäläisten vaihteleva toimintakyky. Haastatellut kertoivat, että he tarjoavat ohjausta ja tukea jokaiselle tarpeen mukaan ja näin pyritään varmistamaan, että kaikki pääsevät osallistumaan toimintaan.

Kaikki haastatellut mainitsivat erilaisten materiaalien käytön hyvänä tuen muotona. Materiaalien avulla voidaan monipuolisesti tukea ryhmäläisiä heidän tarpeidensa mukaan. Esimerkiksi kuvat toimivat muistutuksena keskustelun aiheesta ja heikkönäköisille voidaan tehdä ohjeet suuremmalla fontilla.

Myös ryhmäläisten jaksaminen huomioidaan, toisena päivänä tehtävät voivat sujua paremmin kuin toisena. Tarvittaessa ohjeita kerrataan ja luetaan ääneen tai näyte-

tään mallia. Joskus ohjaus voi olla konkreettista ”kädestä pitäen”-neuvomista. Yhdessä haastattelussa mainittiin, että tarvittaessa ryhmä voidaan jakaa vielä pienempiin ryhmiin toimintakyvyn mukaan. Toisessa haastattelussa taas korostui, kuinka haastateltavan mielestä on tärkeää, ettei ryhmää jaeta toimintakyvyn mukaan.

Haastatteluissa nousi esiin tärkeänä tukimuotona ryhmäläisten kannustaminen ja kehuminen. Moni haastateltava mainitsi myös, kuinka tärkeää on antaa aikaa keskustelulle ja osata kuunnella, niin että jokainen ryhmäläinen kokee tulleensa kuulluksi. Varsinkin, jos jollakin ryhmäläisistä on ongelmia puheentuotossa, on tärkeää antaa aikaa puheelle. Yhdessä haastatteluista nousi esiin, ettei ryhmän kesken enää juurikaan synny keskustelua, vaan keskustelut ovat enemmänkin ohjaajan ja yksittäisen ryhmäläisen välisiä kysymys-vastaus-keskusteluita. Haastateltava kertoi tämän johtuvan sairauden etenemisestä kaikilla ryhmäläisillä. Juuri puheentuoton ongelmat aiheuttavat eniten tuen tarvetta ryhmissä. Keskustelun etenemiseen tarvita ohjausta ja johdattelua, joskus myös oikeiden sanojen löytämiseen.

Ohjaajien toiminnasta nousi esiin muutamia hyväksi havaittuja toimintamalleja. Ohjaajat esimerkiksi sijoittuvat ryhmätilanteessa niin, että ovat jo valmiiksi lähellä heitä, jotka yleensä tarvitsevat enemmän tukea toiminnassa. Haastateltavat pitivät myös nykyisiä ryhmäkokoja sopivina, jotta kaikkia voidaan tarvittaessa tukea yksilöllisen tarpeen mukaan. Kolmessa haastattelussa nousi esiin myös se, kuinka hyvä asia on että ohjaajia on ryhmässä kaksi. Tällöin toinen ohjaajista voi keskittyä suuremman tuen tarpeessa oleviin ilman, että muu ryhmä jäisi vähemmälle huomiolle. Yhdessä haastattelussa nousi esiin ajoittainen levottomuus, johon ohjaajan on myös tarpeen mukaan puututtava ja rauhoitettava tilannetta.

5.4 Vertaistuki ryhmätoiminnoissa

Neljännellä tutkimuskysymyksellä selvitin, kuinka vertaistuki näyttäytyy muistisairaiden ryhmissä.

Kaikki haastateltavat kertoivat ryhmien olevan hyvin yhtenäisiä ja ryhmäläiset saapuvat mielellään tapaamisiin. Muistiongelmistä puhutaan avoimesti ja jopa vitsaillaan muiden ryhmäläisten kanssa. Ilmapiiri on ryhmissä hyväksyvä ja ryhmäläiset antavat toisilleen tilaa ja aikaa, varsinkin jos huomaavat jollakin olevan vaikeuksia esimerkiksi

puheentuotossa. Ryhmäläiset myös auttavat tarvittaessa oikeiden sanojen löytämisessä. Yksi haastateltavista kuvasi, että muistisairaat ovat hyvin suvaitsevaisia toisiaan kohtaan ja esimerkiksi jos joku ryhmäläinen on hieman levoton, ei vaeltelu häiritse muun ryhmän toimintaa. Toinen haastateltava taas kuvasi, että ryhmän alkuaikoina vastaava käytös herätti paheksuntaa, mutta ei enään, kun ryhmäläiset ovat tutustuneet toisiinsa.

Muistelu-tehtävissä ryhmäläiset jakavat mielellään tarinoitaan muiden kanssa. Haastateltavat kokivat, että myös muistisairaille vertaistuella on merkitystä. Ryhmissä saa olla oma itsensä ja on mukavaa, että on paikka johon tulla. Ryhmäläiset kehuvat ja kannustavat toisiaan ryhmätilanteissa. Jos joku ryhmäläinen puuttuu, muut usein kyselevät perään. Ryhmissä on tarjolla samaistumis pohjaa, saa tavata samassa elämäntilanteessa olevia ja jakaa kokemuksia. Eräs haastateltava kertoi, että palautteissa jutustelu ja tarinoiden kuuntelu ovat nousseet positiivisena asiana esiin.

Haastatteluissa nousi esiin myös diagnoosin vastikään saaneet ja kuinka heille on vaikeampaa tuoda sairaus esiin. Joku saattaa epäillä, onko hänellä edes muistisairautta ja toinen ihmettelee miksi hänet on tällaiseen ryhmään tuotu. Haastateltavien mukaan hekin kuitenkin viihtyvät ja ovat mukana ryhmien toiminnassa. Haastateltavat pitivät hyvänä sitä, että ryhmät ovat pysyneet melko samoina koko ajan. Tällöin ryhmäläiset ovat oppineet tuntemaan toisensa, vaikka palautetta tulikin, että ryhmäkertoja on turhan harvoin. Ryhmiin on tullut myös muutamia uusia jäseniä. Yksi haastateltava koki, että tiiviiseen ryhmään voi olla haastavaa tulla, toisen haastateltavan mukaan uusi tulokas oli otettu hyvin vastaan.

5.5 Yhteenveto

Tuloksissa on nähtävissä, että vaikka haastateltavia oli vain viisi, oli vastauksissa hyvin paljon yhtäläisyyksiä. Kuvassa 3. on esitetty tiivistetysti keskeisimmät esiin nousseet asiat, teemoittain jaoteltuina. Sanamuodot eivät ole suoraan haastatteluista, vaan kirjattu asiasisällön mukaan.

Ryhmäläisten huomioiminen toiminnan suunnittelussa	Ryhmäläisten kiinnostuksen kohteiden huomiointi	Ryhmäläisten tukeminen	Vertaistuki
<ul style="list-style-type: none"> • Suunnittelu kausittain kerättävien palautelomakkeiden pohjalta • Ideoita poimitaan myös ns. lennosta • Huomioidaan, että ryhmäläiset ovat sairauden eri vaiheissa • Pyritään monipuoliseen toimintaan 	<ul style="list-style-type: none"> • Eri tyyppisiä tehtäviä, esim. logiikkatehtäviä tai sanallisia tehtäviä • Erilaisia aihealueita • Koitetaan löytää jokaiselle jotakin • Ryhmän toiminnan aikana nousevat aiheet, esim. Keskustelun aiheet, joku saattaa lausua runon... Annetaan ryhmän viedä eteenpäin 	<ul style="list-style-type: none"> • Materiaalituki • Ohjeiden kertaaminen, ääneenluku • Mallin näyttäminen • Kädestä pitäen-ohjaaminen • Kommunikoinnin tukeminen, oikeiden sanojen etsiminen • Annetaan aikaa • Tsemppaamista ja kannustamista, osallisuuden ja onnistumisen kokemusten luontia 	<ul style="list-style-type: none"> • Ryhmiin tullaan mielellään • Ryhmäläiset ovat hyvin suvaitsevaisia toisiaan kohtaan • Ryhmäläiset tsemppaavat ja kannustavat toisiaan • Antavat aikaa toisilleen • Ryhmään saa tulla omana itsenään • Kokemusten ja tarinoiden jakaminen

Kuva 3. Keskeisimmät tutkimustulokset

6 Johtopäätökset

Vapaaehtoistoimijat kuvailivat hyvin sosiaalisen kuntoutuksen toteutumista ryhmässä, mutta toiminnan kuntoutuksellista merkitystä ei täysin ymmärretä tai huomata. Sosiaalinen kuntoutus käsitteenä vaikutti olevan myös hieman haastava ja vaikka tuloksissa oli havaittavissa tiettyjä yhtäläisyyksiä, tuloksista huomasi esimerkiksi sen, miten eri tavoin ihmiset ryhmää ohjaavat. Yksi saattaa antaa esimerkiksi levottomampien ryhmäläisten vaeltaa rauhassa ympäri ryhmä tilaa ja toinen saattaa kokea tämän häiritseväksi. Eroavaisuuksia tuli esille siinä, mitä asioita he pitivät tärkeinä ja kuinka he ylipäätään suhtautuvat vapaaehtoistoimintaan ja millaisena he näkevät oman roolinsa ryhmässä.

Ensimmäisen tutkimuskysymyksen kohdalla haastateltavat kertoivat, että ryhmäläisiä kyllä kuunnellaan ja heidän palautteidensa pohjalta suunnitellaan toimintaa. Kuitenkin toisaalta muutama haastateltava mainitsi, etteivät ryhmäläiset kovin aktiivisesti tuo esiin ideoita tai että he ovat hyvin tyytyväisiä toimintaan sellaisenaan. Tässä kohtaa voisikin pohtia, voisiko ryhmäläisistä saada jotenkin muutoin palautetta irti tai pitäisikö toiveita kuunnella herkemällä korvalla, jos niitä vaikka ns. rivien välistä tulisi ryhmätilanteissa. Ilman rakentavaa palautetta toimintaa on vaikeaa kehittää.

Tuloksista voi päätellä, että ryhmien toiminta on monipuolista ja myös ryhmäläisten luovuudelle annetaan toiminnassa joustavasti tilaa. Eräs mielenkiintoinen eroavaisuus haastatteluissa oli, kun toisen haastateltavan mielestä ryhmän toimintaa helpotti, jos ryhmän jakoi pienempiin ryhmiin, joissa on samanhenkistä/samassa sairauden vaiheessa olevia henkilöitä ja tehtäviäkin jaettiin sitten tämän mukaan, kun taas toinen haastateltava oli ehdottomasti sitä mieltä, ettei halua alkaa jaotella ryhmää ns. tason mukaan, vaan kaikki tekevät yhdessä samoja tehtäviä, joiden vaativuutta sitten vaihdellaan. Toki tässä voi olla, että mikä toimii toisessa ryhmässä, ei välttämättä toimisikaan toisessa. Ryhmän kuuntelu ja asiakaslähtöisyys ovat tässäkin avainasemassa.

Haastatteluissa mainittiin, että myös erityisesti miehille suunnattua toimintaa yrittään keksiä ja järjestää, mutta että miehiä voisi erään haastateltavan mielestä huomioida vielä enemmänkin toiminnan suunnittelussa. Käsittääkseni UML on järjestänyt myös ainoastaan miehille suunnattua toimintaa, mutta ehkä kysyntää olisi vielä enemmänkin?

Tavoitteena oli selvittää, kuinka ryhmätoiminnan suunnittelussa huomioidaan ryhmäläisten kiinnostuksen kohteita. Tämä oli mielestäni mielenkiintoinen kysymys, kun tavoitteena on tukea omannäköisen elämän jatkumista, mutta miten sen toteuttaminen käytännössä ryhmätoiminnoissa onnistuu. Onko muistisairaiden ryhmissä kuitenkin kyse vain yksilöistä samassa tilassa vai onko ryhmällä oikeasti jokin merkitys? Haastateltavat toivat hienosti esiin sen, että vaikka yksi ryhmäläisistä kertoisi harrastuksestaan, siihen muut lähtevät herkästi mukaan, ovat kiinnostuneita ja kyselevät. Haastateltujen mukaan näistä tilanteista alkaa usein spontaanisti keskusteluja, kun muut ryhmäläiset sitten alkavat kertoa omia kokemuksiaan ja tarinoitaan aiheesta. Mielestäni tämä on esimerkki siitä, kuinka yksilöllisyyttäkin voidaan tukea ryhmämuotoisessa toiminnassa.

Helpoimmaksi tutkimuskysymykseksi osoittautui ryhmäläisten tukeminen. Tämän voisi olettaa johtuvan siitä, että kysymys oli kaikkein konkreettis ja haastateltavat kertoivatkin paljon esimerkkejä. Käytännön ohjaukseen ja tukemiseen haastateltavilla tuntui olevan vahva ote. Vapaaehtoistoimintaan kuuluvaa koulutusta haastateltavat kehuivatkin, kuten myös UML:n muistiohjaajien laatimaa vapaaehtoisiansiota. Kansio toimii materiaalipankkina vapaaehtoisille.

Haastateltavien mukaan vertaistuki näkyi ryhmissä monella tavalla. Ryhmiin tullaan mielellään ja ryhmissä on hyvä henki ja vitsailua, myös muistisairaudesta. Kaikki ryhmät olivat pysyneet melko samoina pidemmän aikaa ja ryhmäytyneet tiiviiksi. Uusiaakin ryhmäläisiä on toki toimintaan mukaan tullut ja tästä kahdella haastateltavalla oli hieman eriäviä kokemuksia. Toisen mukaan ryhmään oli päässyt hyvin mukaan, kun taas toisen mielestä tiiviiseen ryhmään mukaan pääseminen oli ottanut aikansa. Tässä kohtaa voisi ajatella, miten uusien tulokkaiden ryhmäytymiseen voisi vaikuttaa? Mitä vapaaehtoinen voisi ohjaajana tehdä?

Vertaistuki itsessään muodostui mielenkiintoiseksi tutkimuskysymykseksi. Haastateltavat kyllä kertoivat vertaistuen näkymisestä ryhmissä, mutta parissa haastattelussa esiin nousi ajatus, että ehkä vertaistuki on kuitenkin merkityksekkäämpää omaisten ryhmässä, kuin muistisairaiden ryhmässä. Minulle jäi haastatteluista sellainen mielikuva, että vaikka vertaistuen piirteitä tunnistettiin, sen merkitystä vähäteltiin. Minusta tämä on asia, joka kannattaisi tuoda vahvemmin vapaaehtoisten tietoon, että myös muistisairaille vertaistuella on ihan todella merkitystä, kun puhutaan sairauden varhaisvaiheesta. Vertaistuen tarjoaminen on myös UML:n tärkeä toimintamuoto.

Vapaaehtoisten rooli

Yhdistysten toiminnassa ja erityisesti UML:n ryhmätoimintojen toteutumisessa vapaaehtoistoimijoilla on suuri merkitys. Jos sosiaalisen kuntoutuksen järjestäminen tulevaisuudessa siirtyy yhä enemmän muistiyhdistysten harteille, tarkoittaako se silloin vapaaehtoistoimijoiden vastuun lisääntymistä?

Vapaaehtoistoimijat olivat taustatietojen mukaan tulleet toimintaa mukaan eri syistä, mutta heillä kaikilla oli jonkilaisia kokemuksia muistisairaiden parista ja heillä kaikilla oli myös muusta vapaaehtoistoiminnasta kokemusta. Haastatellut myös kertoivat erilaisten vapaaehtoistoiminnan muotojen tukevan toinen toisiaan. Tuloksista heräsi kysymys, kuinka paljon vapaaehtoistoimijoiden pitäisi ymmärtää muistisairauksista tai sosiaalisesta kuntoutuksesta? Vai riittääkö, että he ovat mukana toiminnassa niillä tiedoilla ja taidoilla mitä heillä on UML:n tämän hetkisen koulutuksen myötä? Mielestäni vapaaehtoisille voisi korostaa ja selkiyttää toiminnan merkitystä ja kuntoutuk-

sellisia tavoitteita. Näkisin, että ainakin haastateltavilla oli muistisairauksista hyvät perustiedot, mutta kuntouttavaa otetta voisi korostaa. Varsinkin, jos tulevaisuudessa järjestöjen rooli palveluiden tuottajana kasvaa, niin mielestäni myös vapaaehtoisten roolia pitää tarkastella uudestaan. Haastatteluissa huomasin myös sen, että vapaaehtoisille oli hieman epäselvän oloinen myös liiton, yhdistyksen ja UML:n välinen toiminta ja suhteet eli kuka tekee mitäkin.

Kaikilla haastatelluilla oli vapaaehtoistoiminnasta kokemusta jo ennen UML:n toimintaan mukaan tuloa. Olisi mielenkiintoista selvittää, onko muilla UML:n toiminnassa mukana olevilla vapaaehtoisilla samanlaista kokemuspohjaa vapaaehtoistoiminnasta tai muistisairaiden parissa toimimisesta. Mielestäni tämä voisi auttaa uusien vapaaehtoisten rekrytoinnissa ja myös koulutuksen suunnittelussa. Koetaanko muistisairaat jotenkin haastavana asiakasryhmänä niin, että he eivät ole ensimmäisenä mielessä, jos mieltii vapaaehtoistoimintaan mukaan lähtemistä? Pitäisikö UML:n pyrkiä vaikuttamaan tähän mielikuvaan ja hälventämään ennakkoluuloja määrätietoisemmin?

Yhteenveto

Haastatteluista nousi hyvin esiin sosiaalisen kuntoutuksen piirteitä, mikä on mielestäni hyvä asia. Tämä osoittaa, että ryhmissä todella on kuntouttavia elementtejä ja myös vapaaehtoiset ovat aktiivisesti toteuttamassa tätä kuntoutusta. Toivon, että haastatteluiden myötä vapaaehtoistoimijat saivat hieman uudenlaista näkökulmaa ryhmätoimintaan ja että he huomasivat oman toimintansa merkityksen ja arvon.

Toisaalta tuloksista nousi myös pohdinnan aiheita ja kehittämiskohteita, mikä oli tietysti tarkoituskin. Kehittämisajatuksina ehdottaisinkin UML:n ja Muistiyhdistyksen koko rakenteiden ja toiminnan selkiyttämistä vapaaehtoistoimijoille. Esiin voisi tuoda toiminnan periaatteita ja arvoja sekä kolmannen sektorin merkittävyyttä muistisairaahan ihmisen kuntoutuspolulla. Pitäisin tärkeänä myös sosiaalisen kuntoutuksen käsitteen avaamista vapaaehtoistoimijoille. Näin voitaisiin nostaa esiin ryhmätoimintojen kuntouttavaa merkitystä ja vertaistuellisten kokemusten merkitystä muistisairaille. Ryhmien toiminnan kehittämisen kannalta olisi hyvä, jos palautejärjestelmää pys-

tyttäisiin kehittämään, kun haastatteluissa nousi esiin, ettei ryhmäläisiltä kerätyistä palautteista kehittämisideoita tai kritiikkiä paljon tule.

7 Luotettavuus ja eettisyys

Luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuutta mitataan yleensä reliabiliuden (toistettavuus) ja validiuden (pätevyys) kautta. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa molemmat käsitteet ovat ongelmallisia ja niiden tuottamiin tuloksiin tulisi suhtautua vähintäänkin varauksella. Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa käytettyjen menetelmien perustelut ja tutkimuksen toteutuksen kuvaaminen ovatkin tärkeämmässä roolissa. Luotettavuuden kannalta on myös tutkijan toiminta on erittäin tärkeässä asemassa. Olennaista on, että tutkittavien ääni on kuultavissa ja että esimerkiksi kaikki aineisto huomioidaan ja litterointi on tarkkaa (Hirsjärvi & Hurme 2009, 184-189.)

Tutkimus eteni aluksi melko nopeasti, osittain olosuhteiden pakosta. Jos nyt aloittaisin tekemään opinnäytetyötä, käyttäisin tutkimukseen suunnitteluun hieman enemmän aikaa ja miettisin esimerkiksi haastatteluiden muotoa uudestaan ja pilkkaisin sosiaalisen kuntoutuksen käsitteen vielä pienempiin osiin. Näin pyrkisin helpottamaan haastatteluja. Kaiken kaikkiaan perehtyisin teoriaan hieman syvemmin, kuin mitä nyt ennätin ennen haastatteluja. Toisaalta, vaikka tutkimus etenikin haastatteluista teoriaan, mielestäni se oli myös mahdollisuus. Tutkimus on muokkautunut ja elänyt koko ajan, mikä on tyyppillistäkin teemahaastatteluun perustuvilla tutkimuksilla (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 164.)

Haastateltavien määrä oli mielestäni riittävä, eikä juuri enempää kriteerit täyttäviä vapaaehtoistoimijoita olisi ollutkaan. Haastateltaville asetetut kriteerit olivat mielestäni hyvin valitut ja uskon, että sain haastateltavikseni vapaaehtoisia, joilla todella oli vahva kokemus UML:n toiminnasta. Haastatteluissa tosin kävi ilmi, että kaikki haastateltavat olivat juuri kevään aikana, ennen haastatteluja, keskustelleet muistiohjaajien kanssa ryhmätoiminnoista ja palautteista. Olisi mielenkiintoista tietää, oliko ohjauskeskutelulla vaikutusta haastatteluihin vai olisivatko samat asiat nousseet silloinkin esiin vai olisiko haastatteluissa ollut enemmän kehittämisajatuksia tai kritiikkiä?

Eettisyys

Eettisyyttä tulee pohtia koko tutkimusprosessin ajan, ei vain jossakin tietyssä vaiheessa tutkimusta. Ihmisiin kohdistuvassa tutkimuksessa tärkeimpinä eettisinä ohjenuorina ovat yksityisyys, luottamuksellisuus, informointiin perustuva suostumus sekä seuraukset (Hirsjärvi & Hurme 2009, 19-20.)

Tämä opinnäytetyön aihe valittiin yhdessä toimeksiantajan kanssa ja tavoitteena oli kehittää heidän toimintaansa vapaaehtoistoimijoiden näkökulmasta yhä asiakaslähteisemmäksi. Hankin toimeksiantajalta luvan haastatella heidän vapaaehtoistoimijoi-
taan, jonka jälkeen kaikille vapaaehtoisille lähtetettiin kysely halukkuudesta osallistua tätä opinnäytetyötä varten tehtävään haastatteluun. Kyselyn mukana oli saate-
teksti, jossa kerrottiin perustiedot opinnäytetyöstä ja sen sisällöstä. Vielä ennen haastatteluja kävin jokaisen haastateltavan kanssa läpi haastattelun ja he allekirjoit-
tivat erillisen suostumuksen haastatteluun ja aineiston käyttöön tässä opinnäyte-
työssä. Opinnäytetyössä ei esiinny haastateltavista mitään tunnistetietoja.

8 Pohdinta

Muistisairauden varhaisvaiheessa olevien palveluketjussa on sosiaalisen kuntoutuksen osalta ammottava aukko, jota muistiyhdistykset paikkaavat toiminnallaan. Tulevaisuudessa muistisairaiden määrä tulee kasvamaan ja diagnoosit pyritään asettamaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tästä voisi olettaa, että muistisairau-
den varhaisvaiheessa olevien määrä tulee kasvamaan edelleen. Vallitsevassa talousti-
lanteessa kunnat tuskin tulevat lisäämään sosiaalisen kuntoutuksen palveluitaan. Luotetaanko tässä liikaa siihen, että järjestöt pystyvät tulevaisuudessa vastaamaan muistisairauden varhaisvaiheessa olevien sosiaalisesta kuntoutuksesta? Tällä hetkellä SOTE-uudistus on vielä myllerryksessä, mutta on mielenkiintoista nähdä, miten jär-
jestöt huomioidaan muutoksessa. Kuntien resurssit ovat rajalliset, mutta niin ovat muistiyhdistystenkin.

Espoon ja Kauniaisten Muistiyhdistys ry:n rahoitus tulee Raha-
automaattiyhdistykseltä (RAY), vuosittain haettavana kohdennettuna toiminta-
avustuksena. RAY:llä on omat linjauksensa siitä, miten varoja tulee käyttää. Yhdistys saa tuottaa sosiaalisen kuntoutuksen palveluita, mutta ei kuntien järjestämäksi mää-

riteltyjä lakisääteisiä palveluita. Käytännössä kuitenkin muistiyhdistys tuottaa palveluita, joita kunnalla ei ole tarjota.

Tämän tutkimuksen tekeminen on herättänyt valtavasti kysymyksiä ja hieman huoltakin. Muistisairaiden määrä kasvaa jatkuvasti, mikä tarkoittaa että erilaisten kuntoutuspalveluiden kysyntä kasvaa. Mutta miten ja kuka tähän tarpeeseen tulee vastaamaan? Alkavatko kenties kunnat tuottaa lisää sosiaalisen kuntoutuksen palveluita muistisairauden varhaisvaiheessa oleville? Tässä taloudellisessa ahdingossa tuskin, vaikka ennaltaehkäisyn ja tulevaisuuteen katsomisen voisikin nähdä sijoituksena, kun laitostumista pystyttäisiin lykkäämään.

Kuntoutuksen ohjaus

Kuntoutuksen ohjauksellinen osaamiseni on mielestäni kehittynyt tätä opinnäytetyötä tehdessä monella eri tavalla. Olen huomannut kolmannen sektorin merkityksen sosiaali- ja terveystieteiden tuottajana ja julkisen sektorin tukijana ja myös sen, kuinka hyvin kuntoutuksen ohjauksellinen näkökulma sopii kolmannelle sektorille. Järjestömaailmassa olisi varmasti vielä tilausta enemmänkin kuntoutuksen ohjaukselliselle osaamiselle, niin suoraan asiakastyöhön kuin suunnittelu- ja kehittämistoimintaan.

Sosiaalinen kuntoutus puolestaan käsitteenä avartunut minulle aivan valtavasti. Ajattelenkin, että se on kuntoutuksen muoto, jonka merkitystä voisi korostaa huomattavasti, sillä lähtökohtaisesti sosiaalinen kanssakäyminen on ihmiselle luontaista, joten eikö sen turvaaminen pitäisi aina huomioida, kun puhutaan kuntoutuksesta?

Muistisairauksien näkökulmasta kuntoutuksen ohjaus tuntuu olevan vielä aivan alkutekijöissään. Tässä kohtaa tarvittaisiin mielestäni muutosta niin asenteisiin kuin konkreettisesti palvelujärjestelmiinkin. Kuntoutussuunnitelma esimerkiksi on usein vain jotakin kaunista sanahelinää jossakin, mutta käytännössä monikaan muistisairas (tai hänen läheisensä) ei välttämättä edes tiedä suunnitelman olemassa olosta, saati sen sisällöstä. Muutoksia pitäisi saada vireille melko nopeastikin, sillä väestö ikääntyy ja muistisairaiden määrä kasvaa jatkuvasti.

Prosessina opinnäytetyön tekeminen on mielestäni opettanut tutkimustyön käytäntöä ja vaikka en koekaan tämän tyyppistä kirjallista tuottamista omakseni, on tämä työ herättänyt mielenkiintoa kehittämistyötä kohtaan. Ehkä tämä kertoo myös siitä, että aihe on ollut mielenkiintoinen ja ajatuksia herättävä.

Opinnäytetyön tekeminen yksin oli minulle oikeastaan alusta asti ainoa vaihtoehto, sillä olen vaihtanut paikkakuntaa melko tiheään ja olisi ollut ikävää tehdä työ parin kanssa kokonaan internetin välityksellä. Parin kanssa olisi muutoin ollut mukavaa tehdä opinnäytetyö, sillä keskustelu toisen kanssa avaa usein uusia näkökulmia aiheeseen. Toimeksiantajan ja aiheen löytäminen kesti myös aikomaani kauemmin, joten siinä mielessä oli hyvä, että tein työn yksin ja pystyin aikatauluttamaan kaiken toimeksiantajan, ohjaajan ja itseni mukaan. Toki opinnäytetyön tekeminen on opettanut itsenäistä toimintaa ja stressin hallintaa, kun kaikki ei ole aina mennytkään suoraan suunnitelmien mukaan.

Alunperin aikomukseni oli aloittaa opinnäytetyön tekeminen huomattavasti aiemmin, mutta en halunnut tarttua aiheeseen mihin minulla ei oikeasti olisi mielenkiintoa. Vaikka opinnäytetyö tuli loppujen lopuksi kirjoitettua hieman liian tiukalla aikataululla, oli tätä työtä kuitenkin mielenkiintoista tehdä. Toimeksiantaja ja ohjaaja olivat hyvin joustavia ja tukevia, mikä auttoi minua valtavasti työn loppuun saattamisessa. Toivon, että toimeksiantaja pystyy hyödyntämään tätä opinnäytetyötä kehittämistyössään toivotulla tavalla.

Lähteet

Elämää muistisairauden kanssa – Kuntoutusopas muistisairaille ihmisille ja heidän läheisilleen. 2015. Muistiliitto ry. Viitattu 22.10.2015.

http://www.muistiliitto.fi/files/9714/3886/4077/Kuntoutusopas_2015_210x145_web_sivuittain.pdf.

Forder, M., Hallikainen, M., Mönkäre, R. & Nukari, T. 2014. Kuntoutumisen merkitys ja lähtökohdat muistisairaudessa. Teoksessa Muistisairaahan kuntouttavahoito. Toim. Forder, M., Hallikainen, M., Mönkäre, R. & Nukari, T. 1. painos. Porvoo: Duodecim.

Forder, M., Hallikainen, M., Mönkäre, R. & Nukari, T. 2014. Muistisairaahan kuntouttavahoito. 1. painos. Porvoo: Duodecim.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2009. Tutkimushaastattelu – Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2013. Tutki ja kirjoita. 18. painos. Porvoo: Tammi.

Kallanranta, T., Rissanen, P. & Suikkanen, A. 2008. Kuntoutus. 2. painos. Keuruu: Duodecim.

Koskinen, S., Pitkälä, K. & Saarenheimo, M. 2008. Gerontologinen kuntoutus. Teoksessa Kuntoutus. Toim. Kallanranta, T., Rissanen, P. & Suikkanen, A. 2. painos. Keuruu: Duodecim.

L 30.12.2014/1301. Sosiaalihuoltolaki. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 22.10.2015.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=sosiaalihuoltolaki>, lainsäädäntö, ajantasainen lainsäädäntö.

Linnakangas, R., Mäkitalo, J., Suikkanen, A. & Ylisassi, H. 2008. Kuntoutus ja työelämä. Teoksessa Kuntoutus. Toim. Kallanranta, T., Rissanen, P. & Suikkanen, A. 2. painos. Keuruu: Duodecim.

Lotvonen, H., Nukari, T. & Rosenvall, A. 2014. Muistisairaahan kuntoutumisen tuki varhaisvaiheessa. Teoksessa Muistisairaahan kuntouttavahoito. Toim. Forder, M., Hallikainen, M., Mönkäre, R. & Nukari, T. 1. painos. Porvoo: Duodecim.

Mattila-Aalto, M. 2012. Kuka sosiaalista kuntoutusta tuottaa, kenelle ja missä kuntoutuskäytännössä?. Luentomateriaali. Kuntoutusakatemia. 13.12.2012. Viitattu 15.10.2015.

http://www.kuntoutusportti.fi/files/attachments/esitelmat/2012_kuntoutusakatemia_mattila-aalto.

Muistisairaudet. Muistisairauksien Käypä hoito-suositus. 2010. Viitattu 3.10.2015. <http://www.kaypahoito.fi/web/kh/suosituksset/suositus?id=hoi50044>.

Nukari, T. 2014. Muistisairaahan sosiaalisen toimintakyvyn ylläpitäminen ja tukeminen. Teoksessa Muistisairaahan kuntouttavahoito. Toim. Forder, M., Hallikainen, M., Mönkäre, R. & Nukari, T. 1. painos. Porvoo: Duodecim.

Pitkälä, K., Routasalo, P. & Savikko, N. 2014. Muistisairaankuntoutumisen tavoitteet ja toteutusperiaatteet. Teoksessa Muistisairaankuntouttava hoito. Toim. Forder, M., Hallikainen, M., Mönkäre, R. & Nukari, T. 1. painos. Porvoo: Duodecim.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Verkojulkaisu. Tampere. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 10.9.2015. http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_2_1.html.

Sosiaalinen Kuntoutus. 2015. Terveystieteiden tutkimuskeskus. Viitattu 15.5.2015. <https://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/hankkeet-ja-ohjelmat/sosiaalisen-kuntoutuksen-valtakunnallinen-kehittamishanke-sosku/sosiaalinen-kuntoutus>.

Sosiaalisen Kuntoutuksen Teemanumero. 2012. Kuntoutus-lehti 4/12.

Kuntoutussäätiö. Viitattu 15.5.2015.

http://www.kuntoutussaatio.fi/viestinta_ ja_tiedolla_vaikuttaminen/kuntoutus-lehti/arkisto/kuntoutus_4_2012.

Sosiaalityö. Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 15.5.2015. <http://stm.fi/sosiaalityo>

Suvisalmi, S. 2015a. Espoon ja Kauniaisten Muistiyhdistys ry. Toiminnastavastaavan haastattelu. Kevät 2015.

Suvisalmi, S. 2015b. Uudenmaan Muistiluotsin Toimintakertomus 2014. Espoon ja Kauniaisten Muistiyhdistys ry.

Suvisalmi, S. 2015c. Uudenmaan Muistiluotsi Toimintasuunnitelma 2015-2018.

Toiminta-avustus. Raha-automaattiyhdistys. Viitattu 14.5.2015. <https://www2.ray.fi/fi/toiminta-avustus>.

Vertaistuki. 2015. Muistiliitto ry. Viitattu 20.10.2015.

<http://www.muistiliitto.fi/fi/muisti-ja-muistisairaudet/hoito-ja-kuntoutus/vertaistuki/>.

Liitteet

Liite 1. Haastatteluanomus

Anomus opinnäytetyötä varten tehtävään vapaaehtoisten haastatteluluun

Opiskelen Jyväskylän ammattikorkeakoulussa kuntoutusohjauksen ja –suunnittelun koulutusohjelmassa, tutkintonimikkeenä Kuntoutuksen ohjaaja (AMK). Pyytäisin lupaa haastatella Espoon ja Kauniaisten Muistiyhdistys ry:n toiminnassa aktiivisesti mukana olevia vapaaehtoisia opinnäytetyötäni varten.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää vapaaehtoisten kokemuksia sosiaalisesta kuntou-
tuksesta Uudenmaan Muistiluotsin ryhmätoiminnassa. Aineiston keruu toteutettaisiin yksi-
lö/parihaastatteluina. Olen alustavalla kyselyllä etsinyt toiminnassa jo pidemmän aikaa mu-
kana olleita ja ryhmätoimintaan osallistuneita vapaaehtoisia, jotka haluaisin kutsua haasta-
teltavaksi. Haastateltavia olisi yhteensä viisi, Espoon ja Vantaan toiminta-alueelta. Tavoitteen-
a on, että pystyisin toteuttamaan haastattelut toukokuun 2015 viimeisellä viikolla tai aivan
kesäkuun alussa. Opinnäytetyöni ohjaajana Jyväskylän ammattikorkeakoulusta toimii Aila
Pikkarainen.

Pia Turkki

Opiskelija

Myönnän haastatteluluvan

En myönnä haastattelulupaa

Puheenjohtaja Annette Wiksten

Espoon ja Kauniaisten Muistiyhdistys ry

Paikka ja aika

Liite 2. Saateteksti kyselyyn

Hei,

Olen Pia Turkki, kolmannen vuoden kuntoutuksen ohjaajaopiskelija Jyväskylän ammattikorkeakoulusta. Teen parhaillaan viimeistä työharjoitteluani Espoon ja Kauniaisten Muistiyhdistykselle / Uudenmaan Muistiluotsille. Joitakin teistä vapaaehtoisista olenkin jo tavannut, kun olen käynyt ryhmätoimintaa seuraamassa Espoon ja Vantaan alueella.

Aloitin tässä opinnäytetyötäni, jonka toimeksiantajana toimii Espoon ja Kauniaisten Muistiyhdistys ry. Aiheenani on perehtyä vapaaehtoistoiminnan merkitykseen muistisairaiden kuntoutuksessa. Etsinkin nyt teidän vapaaehtoisten joukosta muutamaa haastateltavaa.

Tässä viestissä on linkki kyselyyn, joka toimii pohjana haastateltavien etsinnässä. Kyselyyn vastanneiden joukosta valitaan muutama haastateltavaksi. Haastattelut olisi tarkoitus toteuttaa toukokuun loppupuolella / kesäkuun alussa. Toivoisin, että vastaisitte kaikki tähän kyselyyn, vaikkette olisikaan halukkaita haastateltaviksi. Tällöin Muistiyhdistys saa tärkeää tietoa toiminnassa mukana olevista vapaaehtoisista. Kyselyssä on erikseen kohta, jossa voi ilmoittaa halukkuutensa haastateltavaksi. Kyselyssä pyydetään yhteystietonne, jotta voin olla haastateltaviin myöhemmin yhteydessä. Haastattelut sovitaan jokaisen haastateltavan kanssa erikseen ja niin, ettei haastattelusta aiheudu heille mitään ylimääräistä vaivaa.

Kaikki kyselyssä annetut tiedot jäävät vain Espoon ja Kauniaisten Muistiyhdistyksen sekä omaan käyttööni. Kysely toimii ainoastaan opinnäytetyöni taustamateriaalina eli mitään kyselyssä olevia tietoja ei julkaista opinnäytetyössä. Haastattelut toteutetaan anonymisti, eikä opinnäytetyössäni näin ollen tule näkymään mitään tunnistetietoja.

Tässä kirjeessä on mukana kyselylomake sekä palautuskuori. Toivoisin, että palautatte kyselyn viimeistään 30.4 mennessä.

Kiitoksia jo etukäteen vastauksistanne!

Ystävällisin terveisin Pia Turkki

Liite 3. Opinnäytetyötä varten tehtävä kysely

Opinnäytetyötä varten tehtävä kysely Uudenmaan Muistiluotsin vapaaehtoisille

Vastaa rastittamalla sopivin vaihtoehto tai kirjaamalla vastauksesi avoimeen kysymykseen.

Nimi*

Ikä *

- Alle 40
- 40-50
- 51-60
- 61-70
- Yli 70

Olet... *

- Eläkkeellä
- Työelämässä
- Työtön
- Opiskelija
- Jokin muu, mikä

Paikkakunta, jossa toimit vapaaehtoisena*

Kuinka kauan olet ollut Uudenmaan Muistiluotsin vapaaehtoistoiminnassa mukana?

*

- Alle puoli vuotta
- Puoli vuotta - 1 vuotta
- 1-2 vuotta
- Yli 2 vuotta

Millaisessa Uudenmaan Muistiluotsin toiminnassa olet ollut mukana? *

- Ryhmätoiminnassa
- Muistikahviloissa
- Avoimissa muistitreeneissä
- Yksittäisissä tapahtumissa
- Avustavassa järjestötoiminnassa (esim. postitukset, materiaalin kokoaminen tapahtumiin...)
- En ole vielä ollut toiminnassa mukana

Jos olet ollut mukana ryhmätoiminnassa, niin millaisessa roolissa olet toiminut? (Jos et ole toiminut ryhmissä, voit ohittaa kysymyksen)

- Olen ohjannut itse ryhmää
- Olet avustanut ryhmän ohjaamisessa
- Olen toiminut muissa avustavissa tehtävissä

Haluan osallistua opinnäytetyötä varten tehtävään haastatteluun *

- Kyllä
- Ei

Mikäli haluat osallistua haastatteluun, kirjoita tähän puhelinnumerosi ja/tai sähköpostiosoitteesi

---

Kiitos vastauksesta!

Liite 4. Haastattelulomake

Opinnäytetyötä varten tehtävä teemahaastattelu vapaaehtoisille

Vapaaehtoisten kokemuksia sosiaalisesta kuntoutuksesta Uudenmaan Muistiluotsin toiminnassa

Lomake toimii tukena haastattelun tekijälle. Alleviivatut kysymykset ovat aihealueen pääkysymyksiä, loput ovat tukikysymyksiä haastattelun helpottamiseksi. Lomakkeen avulla voidaan myös ennen haastattelun alkua käydä haastateltavien kanssa läpi haastattelun eteneminen.

Taustatiedot:

- Ikä
- Sukupuoli
- Status (eläkeläinen, opiskelija, työssä, työtön)
- Ammatti
- Koulutus
- Oletko aiemmin ollut mukana muussa vapaaehtoistoiminnassa?
- Millä alueella toimit UML vapaaehtoisena
- Oletko ollut mukana UML ryhmätoiminnassa?
  - Millaisessa roolissa? Ohjannut itse, avustanut...

(UML varten kerättävä tieto:)

- Onko sinulla aiempaa kokemusta muistisairaiden parissa toimimisesta?
- Miksi olet lähtenyt juuri UML toimintaan mukaan?
- Millaista tukea saatte UML:lta vapaaehtoistoimintaan?

Sosiaalinen kuntoutus

- Itsenäisyyden ja osallisuuden vahvistaminen: Ihmisen itsenäisen toiminnan tukeminen, osallistumisen ja onnistumisen mahdollisuuksien luominen, pääsee mukaan ryhmän toimintaan
  - Miten ryhmän jäsenet huomioidaan toiminnan suunnittelussa?
  - Huomioidaanko mielestäsi tarpeeksi?
  - Miten asiakkailta saatuun palautteeseen mielestäsi reagoidaan?
  - Osallistaminen toimintaan
  - Kehittämisaatuksia
- Omannäköisen elämän jatkaminen: Oma persoona, ”sama tyyppi kuin ennenkin”, kiinnostuksen kohteiden/harrastusten huomiointi
  - Kuinka huomioit asiakkaan kiinnostuksen kohteet ryhmätoiminnassa?
  - Kuinka tärkeänä koet asiakkaiden tuntemisen? Tunnetko heitä riittävän hyvin?
  - Kehittämisaatuksia

- Sosiaalinen toimintakyky: Kyky kommunikoida muiden ihmisten kanssa, non-verbaalinen viestintä (tuottaminen + ymmärtäminen), kyky osallistua ryhmään vaikka esim puhekyky on heikentynyt, ryhmässä ”mukana eläminen”
  - Kuvaile, kuinka tuet muistisairaita ryhmätilanteissa?
  - Kuinka muistisairaus näkyy ryhmätilanteessa? Vai näkyykö?
  - Kuinka sinä voit ryhmätilanteessa tukea muistisairasta vuorovaikutuksessa?
  - Vuorovaikutus ryhmässä/muiden ryhmäläisten kanssa?
  - Kehittämisaatuksia
- Vertaistuki: Tuen saaminen toiselta samassa tilanteessa olevalta, kokemusten jakaminen, kuulluksi tuleminen
  - Miten vertaistuki näyttäytyy muistisairaiden ryhmissä, mitä ryhmäläiset saavat toisiltaan?
  - Mitä ryhmäläiset saavat toisiltaan?
  - Koetko vertaistuella olevan merkitystä muistisairaille?
  - Miten vertaistuellisuus näyttäytyy ryhmätoiminnassa?
  - Minkä tyyppistä vertaistuki on? ”hyvä porukka”, kokemusten vaihtoa, ”saa olla oma itsensä” jne..?
  - Vaikuttaako sairaudentunnottomuus vertaistuellisuuden muodostumiseen?
  - Kehittämisaatuksia

Liite 5. Suostumus opinnäytetyötä varten tehtävään haastatteluun

Lupa opinnäytetyötä varten tehtävään haastatteluun

Teitä haastatellaan opinnäytetyötä varten, jonka aiheena on ”Vapaaehtoisten kokemuksia sosiaalisesta kuntoutuksesta Uudenmaan Muistiluotsin toiminnassa”. Opinnäytetyön ohjaajana toimii Jyväskylän ammattikorkeakoulusta Aila Pikkarainen ja toimeksiantajan edustaja on Uudenmaan Muistiluotsin toiminnasta vastaava Sanna Suvisalmi. Allekirjoittamalla tämän lupahakemuksen, annatte luvan käyttää haastattelussa kerättyä tietoa AMK-opinnäytetyön aineistona.

Haastatteluiden aineistoa käytetään ainoastaan tähän opinnäytetyöhön, sekä Uudenmaan Muistiluotsin vapaaehtoistoiminnan kehittämiseen. Tätä varten opinnäytetyöntekijä tekee Uudemaan Muistiluotsille erillisen koosteen haastatteluista. Haastattelut nauhoitetaan ja ainoastaan opinnäytetyöntekijä säilyttää ja käsittelee aineistoa. Aineisto ei ole missään vaiheessa Uudenmaan Muistiluotsin henkilöstön käsiteltävänä. Opinnäytetyön valmistuttua (vuoden 2015 loppuun mennessä) kaikki nauhoitukset tuhotaan. Haastatteluiden tulokset esitetään opinnäytetyössä niin, ettei haastateltavien henkilöllisyys tule esille. Opinnäytetyössä ei tule esiintymään mitään tunnistetietoja, eikä tietoja luovuteta myöskään Uudenmaan Muistiluotsin henkilöstölle.

Pia Turkki

Opiskelija

Allekirjoitus ja nimenselvennys

Paikka ja aika